

Plan ve kadaastro:

936 senesinde plan şubesinin yaptığı hartalar

Yazan: Yarbay
Ferid

Afyonkarahisar maden suyu arazisi:

Afyonkarahisar maden suyu tesisatı, Eskişehir - Afyon hattı üzerinde ve Afyondan yirmi kilometre evvel 457 inci kilometrede Hamam istasyonunun takriben iki kilometre şimalinde hat küzergâhına çok yakın bir yerdir. Hartasının alınması istenen yer Hamam istasyonunun iki yüz metre cenubundan, maden suyu tesisatının üç yüz metre şimaline kadar tulen üç, ve arzan bir buçuk ve bazı yerlerde daha az olmak üzere 1/2000 mikyasında üç paftalık bir iştir.

Bu mıntakai arazide pek çok maden suyu kaynakları vardır. Bazıları sıcak ve bazıları da souktur.

Hamam istasysnunda yirmi haneli bir köy ve bu köyün içinde pek eski bir maden suyu hamamı vardır. Suyu sıcak, ve pek nafidir. Bu hamamın şimalinde aynı evsafı haiz ve fakat boşuna akan ve mevcut hamam kadar bir hamamı idareye kâfi sıcak su menbai vardır.

Halihazırda içmekte bulunduğumuz Karahisar maden suyu menbaina gelince; kârgir bir bina içerisine alınmış asrî tesisat içinden akmaktadır. Şişelerin temiz bir surette yıkanmasına ve doldurulmasına çok dikkat edilmektedir. Kızılay tarafından buralarda asrî banyo ve oteller yapılması mutasavverdir.

Afyonkarahisar maden suyu arazisinin hartasının yapılma tarzı:

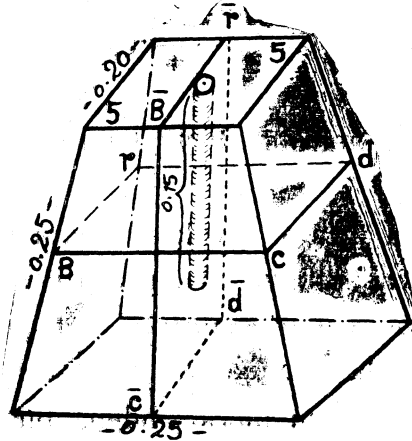
Uzun müddetdenberi plan şubesindeki tecrübelerime ve İzmirde Seydiköy, Reşadiye tayyare karargâhları, Ankarada Çubuk kasabasında yaptığım tatbikata nazaran burada da aşağıda tarif edilen usul ve şekilde nirengi tesisatı yapılmıştır.

Mıntakai arazi gezilüp istikşafı ydpılarak sahası anlaşıldıktan sonra; 250-300 metrede bir nirengi işareti dikmek şartı ile kırk üç noktaya ihtiyacımız bulunduğu anlaşılmıştır.

Vaki tecrübelere nazaran buradadı aşağıda tarif edilen usul ve şekilde nirengi tesisatı yapılmıştır.

1 — Beton kalıbı ihzarı:

İki, iki buçuk santimetre kalınlığındaki bir tahtadan şekilde görüldüğü kaidesi 0. 25, üstü 0.20 ve irtifakına 0 25 ebadında veçhile bir beton kalıbı yaptırılır. Beton kalıbının iç kısmı gayet iyi rendelenmelidir. Kalıp B, r, c, d, ile işaret edilen

yerden kesilerek kullanılırken ikiye ayrılır. B, r, c, d, ile işaret edilen yer demir çenberdir. Kalıp birleştirildiği zaman bu çember ile sıkıştırılır.

2 — Beton dökülmesi :

Üç kısım ince çakıllı kum ve bir kısım çimentodan yapılan harç hazırlanır. İkiye ayrılan tahta kalıbın içi bolca ıslak bez ile silinir ve birbirine kavuşturularak demir çenber ile hafifçe sıkıştırılır. Badhu içerisine harç dökülerek orta yerine yarım parmak kutrunda 15 santim tulunde bir demir boru sokulur. Bu borunun alt kısmına beton girmemesi için kenarları taşkınca bir kâat parçası ile tıkanır. Beton eyice sıkıştırıldıktan sonra çenber. yavaşca gevşedilerek kalıp ikiye ayrılır. Her beton döküşde kalıbın içi temizlenmelidir. Bu veçhile lüzumu kadar beton mevkif taşlar ihzar edildikten sonra bunların üzerleri bir taraftan şap tabir ettikleri ince kum ile karıştırılmış çimentolu harç ile sıvanır. Kuruduktan sonra beton taşların numaraları iki köşeye siyah yağlı boya ile yazılır.

3 — Demir çubukların izharı :

Beton taşlar böylece hazırladıktan sonra, evvelden alınmış olan demir çubuklar on beş santim tülünde kesdirilir. (Beton taş adedi kadar).

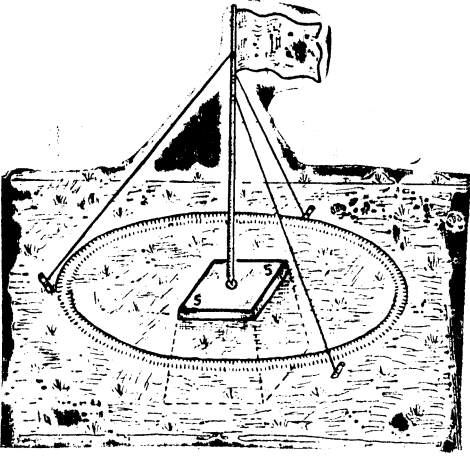
4 — Yarımşar metroluk beya bayraklık bezlerde kesilip hazırlanır.

5 — Bütün bu ihzarat bittikten sonra kazma ve kürekler ve hazırlanan eşya arabaya konup araziye götürülür.

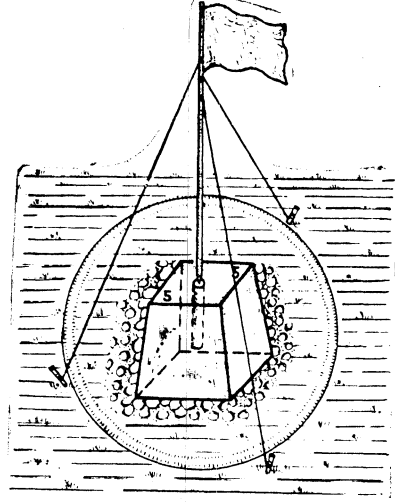
Her taş için bir çukur kazdırılır. Bu çukurun derinliği beton taş üzerin yazılan numaralar görünecek kadar olmalıdır.

6 — Her beton taşın merkezinden, bir buçuk, iki metre sınıf 1 kutrunda bir daire çizilerek buraya yirmi santim derinliğinde birer hendek kazdırılır. bu hendekler bil'ahere Röper vazifesi görür.

7 — Taslar gömülürken evvela demir çubuklar burnunun içine sokulmalı ve bir şakûl ile tam amut vaziyete getirilmelidir. Bu veçhile yapılan nirengi işaretleri neticede (Şekil. 2) deki gibi görünür.

Şekil 1

Şekil 2

Dılı esas mesahası :

Haritası yapılacak maden suyu arazisi dahilinden; gayet düz ve hattı müstakim istikametinde demir yolu geçtiğinden raylardan biri üzerinde (800) metrelik bir dılı esas ölçülmüş-tür şöyleki;

Dılı esasın bir başına ve ray üzerine çelik nokta kalemi ile bir nokta konmuş ve 20 metrelik çelik mesaha şeridi ile iki defa (800) metrelik bir dılı mesaho edilmiştir. Ray düz olduğundan mesaha şeridi gerdirilerek üzerine tatbik ve her yirmi metrede bir kırmızı kalem ile işaret edilerek mesahaya devam edilmiş ve bu sayede iki mesaha neticesinde hiç bir fark zuhur etmemiştir.

Semt tayini :

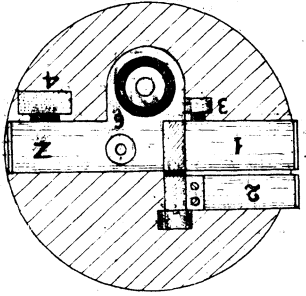
Vild pusulası ile yapılmıştır (Şekil 3, 4)

1 — Boru içinde bir ibre vardır.

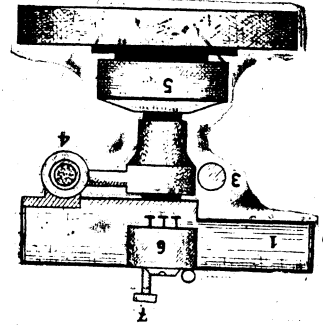
2 — Vizörüdür. içinde yekdiglerini amuden kat etmiş iki beyaz çizgi vardır.

3 — Hareketi Umumiye vidası.

Vild puslasının yandan görünüşü Vild poslasını üstten görünüşü

Şekil 3

Şekil 4

4 — Hareketi hususiye vidası.

5 — İnce tesviyeye ait kısım.

6 — Tesviye ruhu

7 — İbreyi hareket ve tesbite mahsus düğme.

Puslanın sürati istimali :

Her hangi bir mevkifte Vild sehпасı üzerine takılarak konur ve merkezleştirilir. ve tesviye edilir. (1) numaralı boru içersindeki ibre (7) numaralı düğmeye basarak hareket ettirilir. hareketi umumiye ve hususiye vidaları ianesile, ibre miknatisî Şimal-Cenup istikametini gösterince el düğmeden çekilir. badehu (2) numaralı vizörden bakılarak istikametine bir felâma dikilir. Buda; vizörden sağ gözle bakılırken, sol

göz ilede filâma vizör içinde amudi aydınlık çizgi hızasına getirilerek yaparlar.

Bu ameliyat bittikten sonra pusula sehpadan çıkarılarak yerine Vild teodoliti konur. Dikilen filâma mebde ittihaz edilerek diğer mevkiflerden her hangi birisine bakılıp zaviyesi okununca durulan noktanın, bakılan noktaya olan smti miknatisi bulunmuş olur.

Rasatlar:

Burada dikilen (43) noktadan dokuzu mevkif ittihaz edile ikisile rasat yapılmıştır.

Nrengi işaretlerinin yukarda tarif edildiği tarzda yapılmış muhâssenatından dolayı âletin merkezleştirilmesi; işaretlerin tam amut dikilmesi, kıraat ve tevcihin gayet iyi ve doğru yapılmasını mucip olmuştur.

Mevsimin kış havanın, soğuk olması, rüzgârlı ve bazende yağışlı bulunmasına rağmen, aşağıdaki neticeler alınmıştır.

Nüselles kapanma hatası Âzamî 50 Grad saniyesi

Nüşterek dılılar arasındaki fark Âzamî 20 santim

İemmiyatı vaz'ıye farkları Âzamî 5 santim çıkmıştır.

Çubuk kasabasının Haritası

Burasının nirengisi de aynı tarzda yapılmış ve şehrin poligona müstenit 16 paftalık 1:500 1: 2000 mikyaslarında hartası yapılmıştır.

Kütahya Tayyare alanı

Kütahya Tayyare alanında 1:2500 mikyasındaki (6) paftalık haritası yapılmış ve vaki talep dolayısıyla bir metrede bir minhani geçirilmiştir.

Diyaribekir Haritası

Diyarı bekir cesim ve kapalı bir sur dahilinde kalmış bir şehirdir. Urfa kapı - Yeni kapı - Dağ kapı - Mardin kapı nam-larile dört kapısı vardır. Binaları kâgir ve sokakları pek dardır.

Yeni Diyaribekir şehrinin, Urfa kapısı cihetindeki sur ha-rici ile istasyon arasında yapılması mutasavver isede; sur dahilindeki eskişehirde İranilerin, Selçukilerin, Bizans ve Os-manlıların mühim mimarî eserleri ve on beşden fazla camii olduğundan, burasının imarı düşünülerek hali hazır harita-sının genel direktörlükçe yapılması takarrur etmiş ve bir pi-lan postası tarafından 60 x 80 eb'adında (19 pafta 1:500 lük (6) pafta 1.1000 lik ve (15) paftada 1:2000 lik haritası vucude getirilmiştir. Diyarı Bekirin haritasında, hasbel iktiza çok polgon noktası alınmış, çok zahmet çekilmiş ve fakat bu müşkülâta ragmen, normâl fevkinde bir sıhhat ve icelik temin edilmiştir.
